

Znoje se umorni zidovi od tereta reumatičnih godina i bezbrojnih podstanarskih sudbina. Na nezastrtom stolu mrtvim ribljim okom razgovara s njima uhranjeni šaran bez krljušti i pokušava objasniti da je došao iz prolećne vode i sunca. Domaćica starog električnog šporeta, frižidera, dva viseća kuhinjska elementa, plastične kofe za prljavu vodu i novog polukauča, Amalija, navlači na svoje čvornate četrdeset dvogodišnje noge poderane hula-hop čarape. Nedelja pre podne, trenutak pripremanja svečanog ručka za jednu osobu u intimi iza zaključanih vrata.

Lavor s kojeg je upravo sišla, još uvek pun mirisa njene posebnosti, puši se i hladi. Odnosi na njene oči malopredašnju prijatnost nemirna para, zamagljuje odnoseći trenutak rasplinjavanja i širi prividno prijatni mir. Amalija se okreće samoj sebi, odseca sve nepotrebne niti spoljašnjosti, pravom ličnosti koja živi za ovakve dane.

Bore na čelu ne primećuje već odavno, u ogledalu začesljajava obojenu, juče ukovrdžanu kosu, struk je prerastao obim grud i visi na kukovima, i samo ruke tankih prstiju opominju na nekadanju providnu nežnost. Telo je svesno skupljenih godina, samo se duh nepomično razigrava mladim mislima, naginje čašu neizvilenih, vrelih želja za rasipanjem.

Čini joj se, dolazi neko, tajanstveno lupajući potpeticama po popločanom hodniku, koraci se gomilaju, lepe za razigrani puls kao da će izbiti ravno pod grlo. Na vratima tiho grebanje po polituri pozva na otvaranje, pozdrav pognute glave na uzibanim grudima i dug poljubac usana izjedenih duvanskim dimom.

Čini joj se, ona skače bosa, osvrće se prenutu usred stidnog nereda, ali ne pokušava da ga prikrije, želi da se da onakva kakva je, sa svim tim kakvo ima. Odškrine vrata i vidi ga u sakou, u pantalonama, sa šeširo, svuda ga ima dovoljno, muški miriše i ispunjava svojom muškošću celu prostoriju do najdaljeg ugla ušuškana u davnu paučinu. Ruke se odvajaju od njegove tamne mase, spuštaju se na njena ramena, zastane svaka posebno na neravnini plećki, bude zarasla u telo krsta i zaustavlja se na čvrstim bokovima izubijanim o stolicu već godine i godine za šivaćom mašinom. Velike su, obuhvatne i tople, vrele na svakoj poderotini čarapa.

Čini joj se, obrlila mu je glavu, prinela je čelavu, obraslu retkim paperjem u neposrednu blizinu, ispunila njome ceo svoj vidik i zna: takav je po celome telu, ružičast i paperjast. Suzama kaplje po njemu, htela bi da radost procveta na njegovom vratu, u vresu žila kroz koje teče reka žedi. Pale se u njoj zagubljeni pupoljci, izbijaju na svaku poru, i obavijaju je umešto mladica odlomljenih, i ona raste, napinje se i rasprskava s krikom do neba.

Na kraju tišina ostaje neditrnut, nad lavorom umrla je para, samo sa šarana otiču krvave kapi i šire se po drvenom stolu. Vreme je, Amalija, da se sretnoš sa svojim nedeljnim ručkom.

Toplo meso lepi se za prste, zalazi među zube, sladi jezik i taloži se gutanjem u želucu. Trebalo bi se zaustaviti, sitost je prešla svoju granicu, ali u praznoj sobi nema nikog ko bi joj uzeo neopipanu riblju glavu, ko bi oteo iz razmljackanih usta komade mekog hleba i negde sakrio pun bokal veštačke limunade. Pogled okolo traži pomoć, priziva glasom davljenika, ali samoća još od juče zaključana je i prkosno se svetli za sve odjednom.

Kauč je mirno primio sav teret i sabio ga negde na dno želudačnog suda. Grudi kao u frasevima guši miris ulja, trebalo bi izneti kofu s izlivenom prljavštinom, otvoriti prozorčić ispod same tavanice, ali san je obuhvatio sitošću i odvuкао je u šumu teške opuštenosti. Snivaj, Amalija, svoje popodneve snove.

Suva, na izdisaju, usta dohvataju buđenje, žedno ga pri-nose svesti, a ruke se naglo uvlače u sivilo sobnog sumraka. U znoju zgrušana kosa, odeća pritisla kožu kao zločinac žrtvu i ograničava svaki pokret. Ustaje Amalija, svesna je da je niko ne vidi, umaće prste u bokal s vodom i raznosi hladne osvježavajuće kapi po licu. Odahnu s olakšanjem, vraća joj se sve što je u snu rastreseno, i ona zadovoljna seda na stolicu, radodna što je došao onaj pravi trenutak nedeljnih doživljaja.

Polako razmotava paket vlastite intime i izvlači iz njega telo koje oslobođeno kaveza odeće smelo izlazi u bezobličnost, rasipa se na sve strane kao tučno žito kasnog leta. Gola, skuplja odeću, slaže je u ugao velikog podstanarskog ormana i lagano, u punoj svečanosti trenutka, oblači nešto novo, nešto čisto, ispeglano i šuštavo. Telo se oblikuje lepo i počinje da biva obećavajuće i poželjno. Kosa se kovrdža na čelu, oko u bojama dobija tajanstvenu živost, a usne presvučene jasnocrvenim karminom postaju poluotvorena ruža na koju će poželeti da sleti leptir poljubac.

Noge ne osećaju stalni teret godina, sve radije ispunjavaju ono što od njih želi nadanje, i već su pored brave koja kao saučesnik spremno prisiljava vrata na otvaranje i traženje do-sad nenađene budućnosti.

Žuri, godine prolaze, Amalija.

S rusinskog preveo J. Tamaš

ZBOG LJUBAVI JEDNOG JUTRA

ljubomir sopka

Zbog ljubavi jednog jutra, prevaren sunčevom penom, dečak čokoladne kose ispričao je svoju tajnu... da bi se kasnije iskreno pokajao. Tako kao što se kajе kada se kasno probudi.

Začuden, upitao se zašto mu se svake večeri tako spava kada ujutru opet mora ustati.

Ali sada je jutro i snena pitanja svitanja nestaju na stazama, samo reči otkrivene tajne ozbiljne su otplovile u svet odraslih, i oni ih ponavljaju u horu, uznose. Ponose se svojom decom, pijani od misli i uverenja da su barem neznatnim delićem osvojili te neispitane prostore duša u začetku.

Zaboraviće ubrzo sebe i od oduševljenja ostaće samo hleb na dlanu, koji daju golubovima pred katedralom. Ne primećuju da im ruke nisu isprljane njima pitomima, jer su nadalеko zaobišli te smešne poze i izraze lica nimalo interesantnije od likova na svakodnevnom sitnom novčiću.

Još jednom začudio se dečak čokoladne kose zašto noć naređuje njegovoj majci da ga odnese na krevetac kada ujutru opet mora ustati, i daje reč da nikada više neće pričati o svojim tajnama... Nikada, ili bar dok ne sazna ko je prevaren — jutro ili noć.

A hor i dalje ponavlja reči iste stare tajne i ne zna da su izgubljene, zaboravljene, ostavljene kao drveni konjić sa slomljenom nogom, izgrizenim ušima, izgužvanom plišanom grivom, očupanim repom...

Jedna majka je zaplakala preplašena u neprijatnom snu... zato što je dečak imao u duši otvor sličan onom na ključu. Pokušala je, probuđena, da vrati sliku koju je upamtila kao dušu, ali ispred bola dela sebe videla je samo ponor. Kasnije je pretpostavila da je videla i svezu crvenu kap.

Neko je vikao: »A ključ, zar se nije video i ključ?! Propustili smo priliku da saznamo ima li unutra još neka tajna. Pokušajmo ponovo isto!«

Čovek u odelu klovna potom reče: »Uzmimo ključ po meri našeg sveta, udimo u njega i pogledajmo...«

Ostali su vikali: »Da li je to moguće?!«

»... i zbog toga što je svet dečakov sav od nekoliko kondenzovanih kapi pare mudrih i glupih postupaka nas odraslih.«

Opet se javio hor: »Kako je smešan ovaj čovek; iz kog li je zamka samo utekao?«

S rusinskog preveo J. Tamaš

dve pesme

strahinja šiljagić

*More dolazi
vraća se*

*Ti stalno prisutna
ovde
gde sam konačno nastanjen
primiren
od nespokoja
i pogroma.*

Spavaš
neosvojena
zagonetna tišina*

*Podne je
sa svetlošću koja se uvlači
u prohladnu rasutost
napuštenog brodovlja*

*Dlanove okrećeš suncu
leto je
podne
polusan.*